

HJÄLPPREDA HÖRSEL

Ansvarsfördelning kring barn och ungdomar med hörselnedsättning/dövhet

◆ Före förskolan   ◆ Under förskoletiden   ◆ Under skoltiden

Reviderad 2025-10-14

Hjälpredan

Syftet med detta dokument är att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan statens och regionens uppdrag när det gäller barn och ungdomar med hörselnedsättning/dövhet. Detta gäller barn och ungdomar med och utan hörapparater samt med cochleaimplantat, (CI) och benförankrad hörapparat.

Hjälpredan är tänkt som en checklista. Den innehåller barnets/elevens behov, skolans ansvar och de stödresurser som finns att tillgå. Hjälpredan för Region Gotland sträcker sig från tiden före förskola till och med grundskolan, inom anpassad grund- och gymnasieskola hela studietiden.

Samverkande enheter

Region Gotland

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen, UAF Chef

för Barn- och Elevhälsan, BEH

Hörselpedagog

www.gotland.se

Hörselvården, HV

Enhetschef Audionom

Kurator

Habiliteringen, Hab

Enhetschef Logoped

Logopedmottagningen

Enhetschef Logoped

Öron Näs och Halsmottagningen

Enhetschef

Karolinska Universitetssjukhuset, KS

www.karolinska.se

Hörsel- och balansmottagning, Solna och Huddinge

Hörselhabiliteringen barn

Öron- näsa- halsmottagning

Hörselimplantatmottagning, Huddinge

Specialpedagogiska Skolmyndigheten, SPSM

www.spsm.se

Hörselsamverkan

En gång per termin träffas logoped från logopedmottagningen, logoped från Habiliteringen (Hab), hörselpedagog från barn- och elevhälsan (BEH), kurator och audionom från Hörselvården (HV) vid gemensamt möte och genomgång angående barn och rutiner. Sammankallande är audionom från Hörselvården (HV).

Hörselsamverkan, chefsmöte

En gång om året träffas ovanstående representanter samt chefer på logopedmottagningen, Hab, BEH, ÖNH och Hörselvården för genomgång angående större övergripande frågor. Sammankallande är audionom från HV.

Genomgång av barn inskrivna på Hörselvården

Minst en gång per termin träffas hörselpedagog inom BEH, audionom, kurator och logoped från logopedmottagningen för att gå igenom alla barn med hörselnedsättning/hörapparat/CI, för översyn av genomförda insatser och vidare planering.

Genomgång av hörselteknisks utrustning på förskolor och skolor

En gång per läsår inventeras hörselteknisk utrustning på förskolor och skolor. Kontroller vid behov. Genomgången utförs av hörselpedagog (BEH) och hörseltekniker på konsultbasis. Audionom kan följa med till anpassad skola.

Barn med hörselnedsättning – före förskola

ANSVARSFÖRDELNING

Region - UAF			Region – HSF			Utomläns-sjukvård	Stat
Barnets behov	Förskola	BEH/ Hörselpedagog arbetar endast på uppdrag från Hörselvården.	Hab För att utnyttja Habiliteringens tjänster skall barnet vara aktuellt på Habiliteringen	Logopedmott.	Hörselvården		SPSM
Första kontakt				Barn med hörapparat/CI aktualiseras via remiss från HV/öronmott.	Läkarbesök på ÖNH tillsammans med audionom. Remiss till Karolinska sjukhuset för utredning om behovet finns. Remiss till Hörselvården från öronmottagningen i samband med upptäckt hörselnedsättning. Informationsbrev till BVC för kännedom om hörselnedsättning vid nyupptäckta barn. Brev till aktuell förskolerektor sändes i samband med förskoleplacering.	Utredning på Hörsel- och Balansmottagningen på Karolinska Universitetssjukhuset. Ev. fortsatt utredning CI-kliniken.	
Psykosocialt stöd					Kurator träffar föräldrar/vårdnadshavare tillsammans med audionom, ev. hembesök.		
Personliga hörseltekniska hjälpmedel					Förskriver hjälpmedel. Ger råd och stöd för användning.		
Habiliteringsplan			Habiliteringsplan upprättas tillsammans med föräldrar/vårdnadshavare vid behov		Deltar vid behov.		

Barn med hörselnedsättning – före förskola

Region - UAF			Region – HSF			Utomlänssjukvård	Stat
Barnets behov	Förskola	BEH	Hab För att utnyttja Habiliteringens tjänster skall barnet vara aktuellt på Habiliteringen	Logopedmott.	Hörselvården		SPSM
Särskilt stöd i sin utveckling		Pedagogisk rådgivning av hörselpedagog till föräldrar/vårdnadshavare i hemmet på uppdrag från Hörselvården.	Yrkes specifika insatser utifrån habiliteringsplan vid behov.	AVT-behandling vid behov. Remiss från Hörselvården, på alla nyupptäckta barn.			
Utbildning för föräldrar			Erbjuder utbildning TAKK (Tecken som Alternativ Taktilt teckenspråk? Kompletterande Kommunikation).	Informerar om språkutveckling. Råd och stöd Information om TAKK och AVT	Erbjuder information om och anordnar teckenspråksutbildning. Erbjuder utbildning TAKK (Tecken som Alternativ Kompletterande Kommunikation) via Hab. Ansvarar för familjeträffar.		
Utredning/bedömning			Utför utredningar/bedömningar vid behov.	Utför utredningar/bedömningar utifrån Hörselbarnsregistret.		Regelbundna kontroller/bedömningar på CI-kliniken ansvaras av Öron, Näs och Halsmottagningen Visby Lasarett	
Vägledning och placering i förskoleverksamhet		Hörselpedagog erbjuder rådgivning till föräldrar/vårdnadshavare inför placering i förskola på uppdrag av Hörselvården.	Samverkan med hörselpedagog vid behov		Informationsbrev till berörd förskolerektor för kännedom om hörselnedsättning vid nyupptäckta barn		

För nyupptäckt barn gäller delar av hjälpredan "Barn före förskolan"

Barn med hörselnedsättning – i förskola

Region - UAF			Region – HSF			Utomlän ssjukvård	Stat
Barnets behov Första kontakt, se sid 1.	Förskola	BEH Hörselpedagogen arbetar endast på uppdrag av rektor.	Hab För att utnyttja Habiliteringens tjänster skall barnet vara aktuellt på Habiliteringen	Logopedmott.	Hörselvården		SPSM
Mottagande i förskoleverksamhet	Rektor ansvarar för planering av förskolestart i samverkan med föräldrar/vårdnadshavare och elevhälsoteam.	Samverkar med rektor, specialpedagog, personal och föräldrar/vårdnadshavare inför och i samband med förskolestart			Informationsbrev till BVC och förskolechef om hörselnedsättning vid nyupptäckta barn.		Kompletterande rådgivning och fortbildning om funktionsnedsättningen – efter bedömning.
Handlingsplan	Rektor ansvarar för att en handlingsplan upprättas och följs upp.	Medverkar vid behov av upprättande och utvärdering av handlingsplan	Medverkar i upprättande och uppföljning av handlingsplan vid behov.	Medverkar i upprättande och uppföljning av handlingsplan vid behov.	Medverkar i upprättande och uppföljning av handlingsplan vid behov.		
Habiliteringsplan		Hörselpedagog medverkar vid behov	Habiliteringsplan upprättas tillsammans med föräldrar vid behov.		Deltar vid behov		
Särskilt stöd i sin utveckling	Rektor ansvarar för att anpassa verksamheten till barnets behov under hela vistelsetiden med utgångspunkt från förskolans läroplan och andra styrdokument.	Erbjuder rådgivning och handledning till förskolans personal	Yrkesspecifika insatser utifrån habiliteringsplan vid behov.	Barn med hörapparat följs upp enligt logopedmottagningens rutiner Hörselbarnsregistret		CI-klinikens logopeder följer upp språkutvecklingen	Kompletterande rådgivning och fortbildning om specialpedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen – efter bedömning.

Region - UAF			Region – HSF			Utomläns -sjukvård	Stat
Barnets behov	Förskola	BEH/ resursteam för anpassad skola	Hab	Logoped- mott.	HV/pedagogisk hörselvård		SPSM
Teckenspråk och TAKK (Tecken som Alternativ Kompletterande Kommunikation)	Rektor ansvarar för att personal utbildas.	Erbjuder handledning i TAKK och teckenspråk. Ger handledning till förskolans personal vid behov.	Erbjuder TAKK-utbildning till föräldrar/vårdnadshavare och anhöriga.		Erbjuder grundkurs (60 tim) i teckenspråk till föräldrar/vårdnadshavare och anhöriga inför TUFF (Teckenspråksutb. För Föräldrar). Erbjuder TAKK-utbildning via Hab.		Erbjuder TUFF (Teckenspråksutb. För Föräldrar).
Psykosocialt stöd	Rektor ansvarar för särskilt stöd till barnet.	Erbjuder rådgivning och handledning till förskolans personal	Yrkesspecifika insatser utifrån habiliteringsplan vid behov.		Kuratorsinsatser utifrån behov.		
Personliga hörseltekniska hjälpmedel	Rektor ansvarar för att pedagogiska hörselhjälpmedel sökes som Extra Ordinär Stödinsats/UAF. Rektor gör beställningen av hjälpmedel i samråd med BEH hörselpedagog.	Utredde och bedömer behovet av pedagogiska hjälpmedel. Föreslår och provar ut hjälpmedel i samråd med rektor, specialpedagog, personal och föräldrar/vh. Hörseltekniker beställer, installerar vb, erbjuder teknisk kompetens till personal, utför kontroller och reparation av utrustning.			Förskriver hörapparater och tekniska hjälpmedel för fritiden. Lämnar ut batteri och tillbehör till hörapparater. Service av hörapparater och hjälpmedel.		Kompletterande utbildning till personal – efter bedömning.
Specialanpassade läromedel och leksaker	Rektor ansvarar för att läromedel köps in.	Erbjuder råd i val av läromedel och leksaker					Utvecklar, producerar, säljer och ger råd om läromedel/leksaker. Ger produktionsstöd.
Anpassade lokaler och miljöer	Rektor ansvarar för att anpassningar i den fysiska miljön åtgärdas. Akustiska anpassningar söker som Extra Ordinär Stödinsats alt. via Stöd och utveckling/UAF	Föreslår vid behov en akustisk kartläggning av fysisk miljö. Den samordnas av hörselpedagog ihop med regionens hörseltekniker. Hörselpedagog erbjuder rådgivning till förskolans personal ang. den pedagogiska miljön			Föreslår vid behov av akustisk kartläggning av lokaler/fysisk miljö. Den samordnas av BEH hörselpedagog med regionens hörseltekniker. Erbjuder hörselpedagogisk rådgivning till förskolans elevhälsa/personal kring den pedagogiska ljudmiljön.		
Resursperson	Rektor anställer och ansvarar för fortbildning – efter bedömning.	Erbjuder rådgivning och handledning till personal.	Erbjuder råd, stöd till personal.	Erbjuder råd, stöd och handledning till personal.			Kompletterande rådgivning/fortbildning om funktionsnedsättningen – efter bedömning.

Region - UAF			Region – HSF			Utomlänssjukvård	Stat
Barnets behov	Förskola	BEH/ resursteam för anpassad skola	Hab	Logopedmott.	HV/pedagogisk hörselvård		SPSM
Utredning/bedömning	Rektor ansvarar för pedagogisk utredning vid behov.	Utför utredning och bedömning av den fysiska och pedagogisk lärmiljö. Samverkar vid förskolans barnkonferenser och handlingsplaner vid behov.	Utför utredning/bedömning vid behov.	Utför språklig utredning/ bedömning vid behov.	Kan initiera medicinska och habiliterande utredningar vid behov.		Kompletterande utredning utifrån pedagogiska frågeställningar – efter bedömning.
Vägledning och planering inför skolstart	Rektor ansvarar för informationsöverföring inför skolstart i samverkan med föräldrar/vårdnadshavare och elevhälsoteam.	Erbjuder utredning och rådgivning ang. anpassningar och stöd vid övergången, i samverkan med rektor, specialpedagog, personal och vårdnadshavare.					Kompletterande rådgivning och fortbildning om funktionsnedsättningen – efter bedömning.

Barn & ungdomar med hörselnedsättning – i grundskola, anpassad skola och skolbarnsomsorg

Region – UAF			Region – HSF			Utomlänssjukvård	Stat
Barnets behov Första kontakt se sid 1	Skola	BEH/ resursteam för anpassad skola Hörselpedagog arbetar på uppdrag av rektro	Hab För att utnyttja Habiliteringens tjänster skall barnet vara aktuellt på Habiliteringen	Logopedmott.	HV/pedagogisk hörselvård		SPSM
Mottagande i skola/ skolbarnsomsorg	Rektor ansvarar för planering av skolstart i samverkan med förskolan, föräldrar/vårdnadshavare och elevhälsoteam.	Erbjuder utbildning, rådgivning och handledning till skolans personal			Informationsbrev till skolhälsovård och rektor vid nyupptäckta elever.		Kompletterande rådgivning och fortbildning om funktionsnedsättningen – efter bedömning.
Åtgärdsprogram	Rektor ansvarar för att åtgärdsprogram upprättas och följs upp.	Medverkar vid behov.	Medverkar vid behov.	Medverkar vid behov.	Medverkar vid behov.		
Habiliteringsplan		Medverkar vid behov.	Habiliteringsplan upprättas tillsammans med föräldrar vid behov.		Medverkar vid behov.		
Särskilt stöd i sin utveckling	Rektor ansvarar för att anpassa verksamheten till elevens behov under hela vistelsetiden med utgångspunkt från skolans läroplan och andra styrdokument.	Erbjuder rådgivning och handledning till skolans personal i samverkan med föräldrar/vårdnadshavare och barn/elev.	Yrkesspecifika insatser utifrån habiliteringsplan vid behov.	Barn med hörapparat följs upp enligt logopedmottagningens rutiner och Hörselbarnsregistret			Kompletterande rådgivning och fortbildning om funktionsnedsättningen – efter bedömning.

Barn & ungdomar med hörselnedsättning – i grundskola, anpassad skola och skolbarnsomsorg

Region – UAF			Region – HSF			Utomläns -sjukvård	Stat
Barnets behov	Skola	BEH/ resursteam för anpassad skola	Hab	Logopedmo tt.	HV/pedagogisk hörselvård		SPSM
Teckenspråk/ TAKK (Tecken som Alternativ Kompletterande Kommunikation)	Rektor ansvarar för att personal utbildas.	Erbjuder rådgivning ang. TAKK och teckenspråk till skolans personal	Erbjuder TAKK-utbildning till föräldrar och anhöriga.		Erbjuder grundkurs (60 tim) i teckenspråk till föräldrar och anhöriga inför TUFF (Teckenspråksutbildning för föräldrar). Erbjuder TAKK-utbildning via Hab.		Erbjuder TUFF (Teckenspråksutbildning För Föräldrar).
Psykosocialt stöd	Rektor ansvarar för särskilt stöd till eleven.	Erbjuder rådgivning till skolans personal och samtal till elev vid behov.	Yrkesspecifika insatser enligt habiliteringsplan.		Kuratorsinsats utifrån behov.		
Personliga hörseltekniska hjälpmedel	Rektor ansvarar för att pedagogiska hörselhjälpmedel söker som Extra Ordinär Stödinsats/UAF. Rektor gör beställningen i samråd med BEH hörselpedagog.	Utredde och bedömer behovet av pedagogiska hjälpmedel. Föreslår och provar ut den i samråd med rektor, specialpedagog, personal och i samråd med föräldrar/vh och eleven. Hörseltekniker beställer, installerar vb, erbjuder teknisk kompetens till personal och utför kontroller och reparation av utrustning.			Förskriver hörapparater och tekniska hjälpmedel för fritiden. Låmnar ut batteri och tillbehör till hörapparater. Service av hörapparater och hjälpmedel. Hörseltekniker kan delta vid information till personal i skolan tillsammans med BEHs hörselpedagog.		Kompletterande rådgivning till personal – efter bedömning.
Specialanpassade läromedel/leksaker	Rektor ansvarar för att anpassningar i den fysiska miljön åtgärdas. Akustiska anpassningar sökes som Extra Ordinär Stödinsats alt. Stöd och utveckling/UAF	Erbjuder rådgivning i val av läromedel och leksaker.					Utvecklar, producerar, säljer och ger råd om läromedel/leksaker. Ger produktionsstöd.
Anpassade lokaler/miljöer	Rektor ansvarar för anpassningar och inköp av tekniska hjälpmedel.	Föreslår vid behov en akustisk kartläggning av lokaler/fysisk miljö. Den samordnas av hörselpedagog ihop med regionens hörseltekniker. Hörselpedagog erbjuder rådgivning till skolans personal angående den pedagogiska ljudmiljön.			Förskriver, installerar och underhåller personliga tekniska hjälpmedel för fritiden.		
Resursperson	Rektor anställer och ansvarar för fortbildning – efter bedömning.	Erbjuder rådgivning och handledning till personal.	Erbjuder råd, stöd till personal vid behov.	Erbjuder råd, stöd och handledning till personal vid behov.			Kompletterande rådgivning och fortbildning om funktionsnedsättning – efter bedömning.

Barn & ungdomar med hörselnedsättning – i grundskola, anpassad skola och skolbarnsomsorg

Region – UAF			Region – HSF			Utomlänssjukvård	Stat
Barnets behov	Skola	BEH/ resursteam för anpassad skola	Hab	Logopedmott.	HV/pedagogisk hörselvård		SPSM
Utredning/bedömning	Rektor ansvarar för pedagogisk utredning vid behov.	Utför utredningar och bedömningar av den fysiska, pedagogiska lärmiljön. Deltar vid skolans EHT, EHK och upprättande av åtgärdsprogram alt. pedagogiska utredningar vid behov.	Utför utredning/bedömning vid behov.	Utför språklig utredning/bedömning vid behov.	Kan initiera medicinska och habiliterande utredningar vid behov.		Kompletterande utredningar utifrån pedagogiska frågeställningar – efter bedömning.
Vägledning och planering inför gymnasiestudier	Rektor vid grundskolan/anpassad skola ansvarar för överlämning och överföring av information inför gymnasiestudier i samverkan med elev, förälder/vårdnadshavare och elevhälsoteam.	BEH hörselpedagogiska tjänst är inte upphandlad av gymnasiet. Hörselpedagogisk överlämning erbjuds vid övergången i samråd med föräldrar/vårdnadshavare, elev och grundskolan. Hörselpedagogisk överlämning kan vara att kartlägga vilka anpassningar som behövs i fysisk miljö, komplettering av pedagogisk teknik, utbildning alt. hörselkonsultation till berörd personal på gymnasiet. BEH hörselpedagogiska tjänster ingår i Anpassad Gymnasieskolans elevhälsa. Vid övergång erbjuds vid behov kartläggning av fysisk miljö, utbildning i pedagogisk teknik och hörselkonsultation till berörd personal. Rådgivning och handledning med personal erbjuds fortlöpande under elevens gymnasietid.					

Anpassad gymnasieskola

Vägledning och planering efter gymnasiestudier	Eftergymnasial uppföljning efter fyra år.	Hörselpedagogisk överlämning erbjuds vid övergången till daglig verksamhet i samverkan med Anpassad Gymnasieskolas personal och i samråd med elev och föräldrar/vårdnadshavare	Erbjuder information om vuxenhabilitering vid 18 års ålder.				
---	---	--	---	--	--	--	--

Hjälpredan uppdateras av Barn & elevhälsan, Hörselvården, Habiliteringen och Logopedmottagningen.
Dokumentet gäller fr.o.m. 2006-07-01. Senast reviderad 2025-10-14